

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:

Bocskay-utca 9. sz.

Megjelenik minden hó 15-én.

Genealogiai Füzetek

CSALÁDTÖRTÉNETI FOLYÓIRAT.

A „Genealogiai Füzetek”
előfizetési ára:

Egész évre . . . . . 8 kor.

Félévre . . . . . 4 „

SZERKESZTIK:

CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE ÉS KÖRÖSPATAKI ÉS KÖPECZI SEBESTYÉN JÓZSEF.

KIADJA: A SZERKESZTŐSÉG.

Nagysolymosi Koncz József.

1829—1906.

Midőn a kályhában a láng utolsókat lobog s végre kialszik: sokáig érezzük utána még a meleget.

Koncz József szellemének és szívének hatása ilyen lánghoz és melegéhez hasonlít. Csak a szíve szűnt meg dobogni, midőn 1906. márczius 3-án bevégezte szép életét. E szív melegét sokáig érezzük még s életpéldája előttünk marad örökre.

Tevékenysége nagyobbára olyan volt, mint a bányászé, a ki megkeresi az érczet s tudja, hogy a mit napfényre hoz, az becses, ha más is dolgozza fel. Kutatásaival és publikációival lett a magyar irodalomnak nagyérdemű munkása.

Közel félszázadig tanított; negyedszázadnál több idő óta a művelődés- és irodalomtörténet, a bibliografia, a protestáns egyház- és iskolatörténet minden művelője ismerte a nevét. Azok a kutatók pedig, a kik a marosvásárhelyi levéltárakban és könyvtárakban dolgoztak, a személyét is megtanulták tisztelni és szeretni.

Bözödön, Udvarhelymegyében 1829. november 11-én kis-nemes székely családból született s édesapját már 7 éves korában elveszítette. Tanulását szülőfalujában kezdte. A kezdet kedvetlenül, nehezen ment, mint oly sok székely gyermeknél; de aztán belémelegült. Tíz éves korában édesanyja a makfalvi Wesselényi iskolába adta s innen 1843-ban a marosvásárhelyi jószellemű ev. ref. kollégiumba került. A számos jeles tanár között ott tanított akkor az 1854-ben vértanuvá lett Török János s a nagyhirű Bólyay Farkas. Koncz József előtt jó példák állottak. Már ebből a korából fennmaradt családja nemeslevelének általa készített másolata.

Tanulói pályáját a szabadságharcz ketté szakította. Beállott honvédnek. A XI. zászlóaljban küzdött s az oroszok ellen 1849 augusztus elején vívott híres szebeni utcza harczok után ő is Déva felé menekült az üldözött táborral; majd azzal együtt tette le a fegyvert. Üldözték, szomorú időben kezdte folytatni a tanulását s 1852 június 13-án hajnalban tanuja volt a kollégium körülfogatásának s több barátja elhurczoltatásának, majd 1854 márczius 10-én a kollégium ablakából szorongó társaival együtt látta a székely vértanuk elvezetését a vesztőhely felé. — Abban az évben a papi pályára lépett, 1856 őszén szigorlatokat tett s két évig köztanítóságot viselt a marosvásárhelyi kollégiumnál; majd külföldre utazott s 1858—60-ig Marburgban, Baselben és Zürichben folytatta a tanulását. Svájczai tartozkodása alatt tisztelgett magyar tanuló társaival Kossuth Lajosnál. Hazajövetele után csakhamar nőül veszi kibédi Péterffy Karolinát. Tizennégy évig segédtanár, közben egy ideig segédpap is, míg 1874-ben rendes tanárrá választják.

A hogy nyugalmasabb és gondtalanabb élete lett, azóta folyton dolgozott. — Értékes publikációit a kolozsvári K. Papp Miklós-féle *Történelmi Lapokban* 1876-ban a Szenczi Molnár Albert naplójának kiadásával, — önálló műveit 1877-ben a *marosvásárhelyi ev. ref. kollégium könyvtárának és nyomdájának ismertetésével* kezdte meg. Történetirodalmunk akkor még nagyon szegény volt kiadott anyagban. Koncz József látta ezt s ezért 1879-ben elkezdte nagyobb arányú adatközléseit a protestáns egyháztörténelem köréből az *Erd. Protestáns Közlönyben*, a *Magyar Prot. Egyházi és Iskolai Figyelőben*; 1880-ban pedig a *Prot. Egyházi és Iskolai Lapban* és a *Keresztény Magvetőben*. Nagy kár, hogy mindez nem jelenhetett meg rendszeresen együtt, de így is oly becses, hogy az erdélyi református és unitárius egyházak történetére kiadott anyaggal Koncz Józseffel még senki sem versenyezhet.

E publikációkkal egyszerre kezdett dolgozni a bibliografia és nyomdászati köréből a *Magyar Könyvszemlébe* és a *Typographiába*, majd 1883-ban a *Nyomdászok évkönyvébe*. A *Történelmi Tárnak* 1881-től munkatársa; irodalomtörténeti publikációit pedig a *Figyelő* 1884-i folyamában kezdte s 1890 után az *Irodalomtörténeti közleményekben* folytatta. Az utóbbi évben kezdett dolgozni a *Hadtörténelmi Közleményekbe* is, a melynek megszűntéig hú munkatársa maradt. Kisebb cikkeket mellőzve dolgozott a *Századokba*, *Turulba*, gazdaságtörténelmi folyóiratainkba s munkatársa volt Szinnyeinek a *Magyar írók élete és műveinél*. Rendezte, katalogussal látta el és gondozta a marosvásárhelyi ev. ref. kollégium könyvtárát s a Teleki evéltár egy részét, a melynek kincseire közleményeivel sokban ő hívta fel a tudós világ figyelmét. 1896 óta ennek is őre volt.

Időközben több kisebb önálló dolgozata jelent meg; 1896-ban pedig befejezte nagy munkáját a *marosvásárhelyi ev. ref. kollégium történetét*. Nemsokára ezután nyugalomba vonult. Ott hagyta régi szállását, a Bólyay Farkas egykori lakását s Petelei István — az író — mellé költözött. Ott élt csendesesen a nejevel együtt, a kedves könyvei között. Nyaranként fia Koncz Albert besztercei kir. ügyész családjával hosszabb időre felkereste s tisztelői, kollégái és tanítványai meg-meglátogatták.

Az utóbbi két év alatt — miután szélütés érte — nem mozdult ki házából. Jó kedélye, munkakedve s az irodalmi kérdések iránt való szerető érdeklődése haláláig megmaradt. Folyóiratunkat is szeretettel pártolta s czimereslevél kiadványunkat mindjárt a kezdetén 11 drb. ármálissal támogatta. 1905 őszére még két füzetet jelent meg. Egyik Göcsi Máté ev. ref. püspök rövid életrajza, a másik a

böződi év. ref. egyház története. Hozzáfogott önéletrajzához is, de a halál meggátolta befejezésében.

Fajszerető jó magyar, jellemes, derült kedélyű férfiú, gondos, takarékos, jó gazda, szerető családfő, szorgalmas

és szerény író, kötelességteljesítő tanár, buzgó könyvtáros s lelkes; munkaszerető kutató volt.

Tanítványai áldják, szelleme munkáiban marad. Szívünkben hűen őrizzük emlékezetét.

Az úri hatóság fejlődése Magyarországon 1848-ig.

(Huszonharmadik közlemény.)

1500: 13. t.-cz. a királyi Felség által elintézendőknek nyilvánítja a verekedéseket, megsebzéseket, gyilkolásokat, jogtalan letartóztatásokat, a házba s a nemesek curiájába való bezárást (1. §.). Ez által is nagyon sokat veszített az egyházi törvényszék hatásköre. 1500: 16. t.-cz. a jegyajándék- s hozományügyeket adja az octavalis törvényszékeknek, a H. K. I. 12. czim már kifejezetten rendeli, hogy az egyházi személyek is a hatalmaskodási s ehhez tartozó esetekben az ország rendes birái elé járuljanak, hol világi szokás szerint szolgáltatik felettük is igazság. II. r. 42. czim szerint a világi bíróságok ítélnék az egyháziak felett perben járó ügyekben is, de rájuk s aszszonyokra halálos ítélet nem mondható (6. §.). A 48. czim tanúsága szerint, ha egyházi vagy világi officiális is, hatalmaskodik, kárt követ el, szabadságától megfosztható s felette szabadon ítélet hozható, az 52. czim már határozottan kifejezi, hogy birtokügy egyházi törvényszék előtt nem tárgyalható, a II. R. 67. czim szerint az egyháziak felett is a világi bíróság ítéli a hatalmaskodás eseteiben. 1545: 36. t.-cz. a leány negyed-ügyeket is az octavalis törvényszékek hatáskörébe teszi. 1550: 53. t.-cz. szerint a szegény s az özvegyek ügyeire a szokás irányadó, 1552: 28. t.-cz. szerint az özvegyek ügyei, hitbér s hozományi ügyek felett a helytartó tanács ítéli. 1568: 51. t.-cz. szerint a szegények, özvegyek, árvák ügyei a királyi Felség által ítéltetnek. 1608: (U. u.) 5. t.-cz. szerint a tized-ügyek világi bíróság elé tartoznak. 1609: 29. t.-cz. a hatalmaskodási esetekre állapítja meg újból a világi bíróság hatáskörét, ha pap hatalmaskodott is. 1613: 19. t.-cz. a tized-ügyeket újból a világi bíróság hatásköre alá helyezi. 1613: 23. t.-cz. a hatalmaskodási eseteknek világi hatóságok által való ellátását újból megerősíti. 1635: 23. t.-cz. újból kimondja, hogy a tized-ügyek a világi hatóságok alá tartoznak.

1647: 15. t.-cz. hivatkozással a H. K. II. R. 25. czimére, a végrendeleti ügyeknek, vagyis a végrendeleteknek bíróságát csupán alaki kellékek tekintetében hagyja az egyházaiknál, a belőle folyó jogviszonyok felett ítélni a világi bíróságokat rendeli. 1647: 16. t.-cz. hivatkozással az előbbi törvények rendelkezéseire, a birtok-ügyek, a kisebb és nagyobb hatalmaskodás esetei, nyelvváltás, főváltás, hitbér, hozomány, leánynegyed, tized felett ítélni a világi bíróságokat jelenti ki illetékeseknek; végre az 1647: 16. t.-cz.-nek a végrendeletekre vonatkozó intézkedését megújítja az 1915: 27. t.-cz. 3. §-a. Tehát a vallási, szertartási, eretnekségre vonatkozó s eretnekséggel gyanúsítottakkal szemben felmerülő hit, hittitkok, szentségek, esküszegés s ehhez hasonló ügyek, oly büntények, vétségek, melyek a bűnös egyházi javítását vonják maguk után, ugy excommunicatio alá esnek. A végrendeletek s más ünnepléses jog ügyletek alaki érvénye körül felmerülő perek voltak azok, melyek e korszakban az egyházi bíróságok alá tartoztak s így a H. K. III. R. 25. cz. 3. §. szerint az úri hatóság polgári biráskodásának nem

voltak tárgyai. (Kolosvári—Ovári idm. II. k. 1. fele. 114., 115. l. Pancratius Mihály „Tractatus politico historicus“ Sectio VIII. s köv. lapok 1548: 40. t.-cz. rendeli, ha valaki a jobbágyok közül delictum vagy excessus miatt elítéltetett, a törvényes büntetést állja ki s a birságot fizesse ki földesurának. Így a földesúr hatásköre a polgári biráskodást tekintve, kiterjed a delictumokra, excessusokra is. 1548: 41. t.-cz. tanúsága szerint nemcsak a magán delictumokra, hanem a nyilvánosokra (manifestum) is; s éppen e törvényczikk palladiumot képez az urak önkénykedése ellenében, rendelvén, hogy senki se vesse jobbágyát börtönbe, ha csak nem nyilvános delictum vagy excessus miatt. 1609: 29. t.-cz. rendelkezése szerint az úr polgári birói hatósága kiterjedt arra is, ha a jobbágy hatalmaskodott. Ugyanezt ismétli 1613: 23. t.-cz. 12., 13. §. s az 1638: 27. t.-czikk. principiuma. Erdélyben a hatalmaskodásokat illetőleg. ACPT. Art. 28.

Büntető joghatósággal rendszerint azok birtak, kik specialis privilegium által ius gladii-val voltak felruházva. Ennek igazolását találjuk a fent idézett 1717-beli borsodmegyei statutumbau, mely kifejezetten rendeli „solummodo magistratibus aut nobilibus iure gladii privilegiatis“ legyen joga a bűn és főbenjáró ügyekben eljárni s ez a statutum, mint benne kifejezve van, az ország törvényeit veszi alapul.

Ennek ad kifejezést Verbőczy Hármaskönyvének III. R. 32. czime, melynek már czimirata mondja „Qualiter publici male factores, seu comites parochialis, ac Nobiles privilegiales puniri debeant?“ s a 4. §. már a kötelezettséget nyilván kifejezi. Az 1., 2., 3. §. pedig körülírja a vármegyei ispánoknak eljárását akkor, ha az úr nem bir ius gladii-val. 1495: 19. t.-cz. 3. §. határozottan kifejezi, hogy a nemesek, kik privilegisálva vannak, a bűnösöket megbüntethessék s ne tartozzanak azokat a sedes judiciariának kiadni. Így állott a dolog ezek biznysága szerint a mohácsi vérszél előtt is. Tarthatatlan Ladányi Gedeon azon állítása, hogy ez alkorszakban a nemesek büntető joghatóságot nem birtak, csak kisebb bűnügyekben jártak el. Mint fennebb a polgári biráskodásnál láttuk, az excessusok s delictumok felett ítélni hozzá tartozott az úri hatóság essentialis eleméhez, így a kisebb bűnügyek felett való biráskodás rendszerint minden nemest megilletett, míg a ius gladii-t igénylő ügyek elintézése az urakat illetőleg kivételes volt. 1563: 40. t.-cz. az elharapódzott gyilkosságokat megszüntetni akarván, rendeli, hogy a jobbágyokat s nemteleneket illetőleg tartassék meg a régi szokás, t. i. mint a 2. §. mondja, az úr biráskodjék jobbágya és szolgálja felett s mint a principium kifejezi, ez intézkedések a gyilkosságot elkövetőkre vonatkoznak. Itt a Corpus Jurisban utalást találunk H. K. P. III. t. 26-ra, ebből kifolyólag kell csupán a gyilkosságra való speciális intézkedésnek tartani az 1563: 46. t.-czikket, mert különben a HK. III. 32-vel állana ellenkezésben s azt pedig nem lehet hinnünk, hogy Verbőczy e tárgyban

ellenmondásba jutott volna önmagával; HK. III. R. 26. czime a polgári igazságszolgáltatás gyakorlására vonatkozik, így csupán a gyilkosságra terjesztettek ki az ide vágó intézkedések. 1638: 20. t.-cz. 2. §. kifejezetten biztosítja a győri káptalannak a jobbágyokra vonatkozó ius gladii-ját. 1655: 38. t.-cz. 5. §. rendeli, hogy azok, kik jus gladii-val bírnak, ne kedvezzenek a gonosztevőknek. 1659: 15. t.-cz. a kóbor jobbágyok s a nemtelen eselések által okozott károk megtérítése felett itélni az urak kötelezettségévé teszi s a 6. §. parancsolja, hogy a jus gladii-val bírók, ha a bűnösöket nem büntetik érdemük szerint, a vármegye ítélőszéke elé hivassanak, mint az 1495: 19., 1655: 38. t.-czikkek rendelik. Ezt megerősíti 1662: 30., 1687: 14. t.-cz. 1715: 48. t.-cz. principiumában említi, hogy igen sokan, kik jus gladii-val bírnak, a gonosztevőket büntetlenül hagyják, azért, hivatkozással a HK. II. R. 12. czimére, mely a privilégium kellékeiről emlékezik meg s kívánja azt, hogy a privilégium által másnak kár ne okoztassék; s ha a ius gladii-val bíró nem jár el, akkor büntetlenül hagy el, így a közjó tekintetében okoz kárt; s hivatkozással I. Mátyás 6. decretumának 38. t.-czikkére, 1495: 19-re, 1563: 41-re, 1655: 38. t.-cz. rendeli, hogy az impensio mulasztása által károsított fél az úr ellen a vármegyén felléphetesen s a királyi fiscus a nádor ispán előtt a privilégium elvonását kérhesse. Ezek mindazon intézkedések,

melyekből a jus gladii létét s kivételességét e korokban igazolni lehet. E téren sem maradt el az e korban virágzó vármegyei autonómiának törvényvégrehajtó s pótló intézkedése, találunk oly statutumokat, melyek a törvényekkel ellenkezésben is állanak, de lehetetlen ezért megütköznünk, ha visszagondolunk mindarra, miket a vármegyét illetőleg a történeti áttekintésben mondtunk, meg foglalkoztunk e helyen ezekkel is, s ezt kell tennünk azért is, hogy egy keveset lássunk a büntető joghatóság ügyköréből.

1697. Hont-kismegyei statutum rendeli, hogy a földesurak a törvényes feloszlásra jobbágyaik által elkövetett bűn s főbenjáró ügyekben ítéljenek. Kolosvári—Óvári II. k. 1. fele 334. l. 1613.

Szepesmegyei statutum rendeli, hogy a nyilvános gonosztevőket, istentelen gonosz embereket az alispán megszerte idéztesse s ha kézre került, ítélje el. S az alispán a privilegisalt szepesi várurakat: Késmárki, Máriássy s Berzeviczyt szólítsa fel, hogy éljenek ius gladii-ujokkal. (4094. l.) 1562. Zemplénmegyei statutum az ispánt s aispánt szólítja fel a tolvajok, gyujtogatók s rablók és más gonosztevők üldözésére. (U. o. 14. l.) 1701. Abaujmegyei statutum (VI.) megerősíti a jászai prépostság ius gladii-át. Ezekből látjuk, hogy a ius gladii-val bírók joghatósága a nyilvános gonosztevők felett való intékezésre terjedt ki.

Dr. Endes Miklós.

A csegezi Csegezi család.

Három csegezi család jött le napjainkra: a csegezi, székelykocsárdi és bágyoni Csegeziek családja.

Mindenik több ágazatban él, de én ezuttal a XVII-ik század eleje óta Bágyonban élő nagyobb birtokos Csegezikkal kívánok foglalkozni.

Aranyosszéknek 1642-ben Kövenden tartott lustruma alkalmával, midőn tekintetes és nagyságos II-ik Rákóczy György ifjabb fejedelemnek az aranyosszéki székelység hűségesküt tett, lustrát állott a székely nemesek között *Csegezi Mihály* Aranyosszék főkapitánya is. Ennek fiai: *Tamás*, a fejedelem étékfogója és *György*, kinek fia *Ferencs* a család ágazatot tovább vezető ős.

A székelykocsárdi nemesek között lustrál *Csegezi István* gyaloghadnagy, a fenti Csegezi Mihály sógora, kinek fia Gergely, unokája György és Tamás, kik szintén mint nemesek szerepelnek.

A bágyoni nemesek között szereplő *Csegezi Bálint* és *Gáspár*, továbbá *Csegezi András* és öcscsei: *János*, *Gáspár* és *Mihály* a Báthory Gábortól 1609-ben nemeséget nyert bágyoni *Csegezi János* utódai. Ezek a főkapitány Csegezi Mihály ágától külön családot alapítottak s utódaik Bágyonban és Aranyosrákoson élnek számos ágazatban.

A bágyoni székelyek között lustrálnak primipilus és pixidarius renden levő Csegeziek is. Ez adat arra, hogy minden székely egyaránt nemes s ha 1562-ig volt közöttük különbség, azt a leszármazók vagyoni viszonyai szabályozták.

A fentt elősorolt Csegeziek valószínűleg egy törzsből eredtek, de a XVI-ik század végén már el voltak szakadva egymástól s összeköttetésük az előttem felkvő okmányokból nem tűnik ki.

Hogy mikor szakadtott ki Csegezből a székelykocsárdi ág, nem tudjuk, csak annyit látunk, hogy 1573-ban Alsószentmihályfalván szerepel Csegezi Mihály és 1592-ben Csegezben birtokos Csegezi György, de az

összeköttetés a családi okmányokból nem állapítható meg. A genealogiai levezetés székelykocsárdi *Csegezi Jánossal* kezdődik, aki 1610-ben Aranyosszék főkirálybírója, tordai Bánházy Pál leányát Katalint veszi el, kitől Tordán és Aranyosszéken tetemes birtokot örökölnek. Ezek leányát *Ilonát* veszi nőül *Csegezi Mihály* (1) Aranyosszék főkapitánya s 1636-ban Bágyonba költözvén, alapítja a csegezi Csegeziek kiemelkedettebb bágyoni ágát. Ő telepítette vissza 1638-ban a régi lakóhelyeikről máshova kiköltözött aranyosszéki hadköteles székelyeket. (Szék. Oklv. IV. 267.)

Mihálynak két fia közül *Tamás* (2) alsószentmihályfalvi nagybirtokos, 1661-ben és 1679-ben Aranyosszék főkirálybírája. Első neje Mikes Zsófia, második neje Thoroczky Ilona,* utána fiutód nem marad. Leányát Zsofiát árapataki Geréb János veszi el.

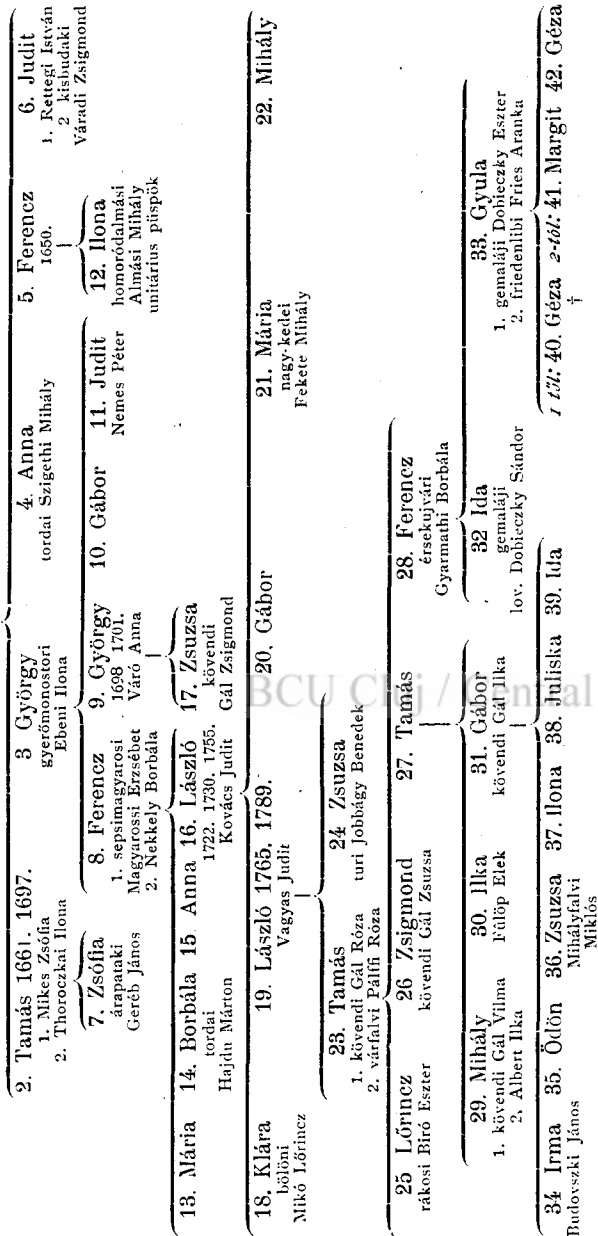
Ez a Csegezi Tamás, mint I. Apaffy Mihály fejedelem híve, Aranyosszéket fejedelme hűségében tartotta Kemény Jánossal szemben. A Székely Oklevéltár VI. k. 256. lapján levő okmány szerint tudósítja a kolozsvári német hadak kiütésre készülődéséről s engedélyt kér a szék nemessége egy részének otthon maradására. Hogy maga nem mehet a táborba, azt veti okul, hogy lába annyira elorobánczosodott, hogy miatta nem ülhet lóra. Ezen levele kelt Bágyonban 1661 decz. 20-án. De már 4 nap mulva Lippai Mihály nagyenyedi hadnagy (Szék. Oklevéltár VI. kötet 260 lap) arról tudatja a fejedelmet, hogy az ellenfejedelem kolozsvári praesidiárusai az aranyosszéki hadnagyot Demjén Gáspárt Harasztoson házában megszorítván, elfogták, . . . Kemény Jánoshoz vitték,

* Egy régi családfán láttam a következő jegyzést: Aranyosszék főkapitánya volt elsőben Novák Farkas. Ennek felesége Thoroczky Ilona. Novák halála után Bőjthéhez, azután Vajda Györgyhez, utoljára Csegezi Tamáshoz ment férjhez. (Sok esata dult abban az időben és férj uramék nem őrizhették otthon a menyecskét!)

Csegezi Tamás kapitány uram is csak alig szaladhatott. Ez időben esett Toroczko és Aranyosszék határ villongása, melyben Csegezi Tamás szintén jelentős szerepet játszott. (Szék. Oklv. VI. 310.)

Másik fia **György** (3) szintén előkelő családból nőstül, feleségül vevén Ebeni István leányát: Ilonát, az Erdélyi, Thoroczkai, Veszprémi családokkal jön sógor-ságba. Fiai közül **György** (9) 1698-ban Aranyosszék országgyűlési követe s 1701-ben alkirálybíró. Egyetlen leánya Zsuzsanna (17) kövendi Gál Zsigmondhoz megy nőül.

csegezi Csegezi Mihály Aranyosszék főkapitánya 1686.

Ferencz (5) Csegez községben marad s 1650-ben nstoznak a székelykocsárdi Csegezi Jánosné Bánházy Katalin hagyatéka felett, Judit férjezett gyéresi Péntek Jánosné, Kata Kolozsvárt lakó Veress Györgyné, Borbála Szalontai Mihályné és Margit Dálnoki Jánosnéval, mint a kocsárdi ágbeli leányokkal.

Ferencz (8) II. Rákóczy György fejedelemmel kiment Lengyelországba, hol tatárabságba esett s Krimbe hurcolták. Innen nagybátyja Csegezi Tamás váltotta ki. Haza jövén, Aranyosszék főhadnagyává választják. Két ízben nőstül és sepsimagyarosi Magyarosi Erzsébettől való fiában **László**ban tovább viszi családját.

Ez a **László** (16) nagy birtokszerező volt, sokat perlekedett a leányági rokonokkal. A család leveles-ládájának legtöbb okmánya tőle maradt fenn.

Érdekes bonyodalomra szolgáltatott okot a meregyói portióinak elzalogosítása. Erre nézve az okmányokat az Erdélyi Nemzeti Múzeumban elhelyezett Bánffy-levéltárban* találjuk. Gyerómonostoron, 1722. máj. 28-án kelt okmánnyal a Meregyón levő udvarházát 40 magyar forintért gyalui Kovács Istvánnak adja 10 esztendőre zálogba. A tíz év lejártát be sem várva, nemcsak az udvarházat, de az egész meregyói portiót Bánffy Györgynek veti zálogba. Meregyón, 1730. aug. 4-én Magyar Benjamin és Gidófalvi Ferencz inventariumot vesznek föl Csegezi Lászlónak ott levő jószágairól és a következő napon Hidegszamoson készül el azon okmány, mely szerint Csegezi László meregyói portióját „inclusive 30 esztendőig“ 600 magyar frtért gr. Bánffy Györgynek adja zálogba. Még jóformán hátat sem fordít Hidegszamosnak, midőn már terjedelmes iratot terjeszt a gróf elé (Kelt Gyalu, 1730. aug. 6.), melyben fölpanaszolja, hogy gyalui Kovács István egy Hornyá Tódor nevű jobbágyát elcsalta. Gondja legyen reá.

Lényeges a dologban csak az, hogy ezen meregyói portió nem is volt Csegezi László uram tulajdona. 1659. jul. 10-én Baad másként Vajda Judit, második férjének Szabó Gergelynek tatár rabságból leendő kiváltásáért adta volt zálogba 100 oroszlanos tallér fejében Ebeni Istvánnak. Tőle, illetve nagyanyjától Ebeni Ilonától mint ilyen zálogos portiót örökölte ezt Csegezi László. Eletében ugyan nem zaklatták érte, de bajt okozott vele gyermekeinek. A XVIII. század derekán az Ebeni István által zálogba vett meregyói portiókat három részre oszolva birtokolták. I. A méltóságos Vas urak, II. néhai Ladányi János özvegye Beszprémi Zsuzsa és III. Csegezi László 4 gyermeke. 1765. ápr. 25-én ezen harmadrészt Csernátóni György, több osztozó atyafiaival együtt, mint néhai Vajda Judit asszony örököse a 100 oroszlanos tallér egyharmad részével megkínálta a Csegezieket. S miután ezek nem lovalták, 1765. jul. 3-án Farkas István és Zilahi S. Gábor által a törvényes kir. Tábla elé idézi őket.

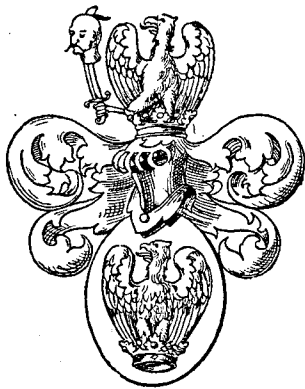
De megnyugtatóst kíván a maga jogaira nézve Bánffy Dénesné, Barcsai Ágnes is, mint Bánffy György († 1735.) örököse.

A per további folyamát nem ismerjük ugyan, de úgy látszik, hogy a Csegeziek pernyertesek lettek, mert a meregyói portiókhoz való joguk még 24 év múlva is érintetlen. Ekkor (Bágyon, 1789. febr. 1.) ifj. Csegezi László és három testvére eladásra ajánlják fel a gubernátornak (gr. Bánffy György) Meregyóban levő és a gubernator nagyatyjának az ő édes atyjuk, Cs. László által elzalogosított portiójukat, ifj. Csegezi László (19.) ezen adásvétel keresztülvitelére leánytestvéreiktől felhatalmazást kér és kap. Bágyonban, 1789. ápr. 14-én bágyoni Balogh Dániel és Balogh Zsigmond bizonyítják, hogy Fekete Mihályné, Csegezi Mária (21.) és Csegezi Klára (18.) megbízták testvéreiket Cs. Lászlót és Mihályt (22.), hogy zálogban levő meregyói portiójukat eladhassák. A gubernator úgy látszik óvatosságból követelte ezt a felhatalmazást, hogy a szerződést nyugodalmasan megköthesse. Mihelyt ezt a felhatalmazást kezébe veszi, azonnal ki is állítja a szerződést. Kolozsvárt, 1789. ápr. 16-án Köpeczi József és Patalius Sándor bizonyítják, hogy Csegezi László, Mihály, Fekete Mihályné Csegezi Mária és bölöni Mikó Lőrinczné Csegezi Klára a Meregyóban levő és a gr. Bánffy családnak zálogba vetett portiójukat 300 német forintért örök áron eladták Bánffy György gubernatornak.

Ezen iratokon több czimeres pecsét látható. Sajnos közülök kettő sem egyező. **László** (19.) 1789. febr. 1-én használt pecsétje kék mezőben zöld téren magyar vitéz,

* Fasc. Meregyó.

jobbában kivont görbe kardot, baljában iratcsomót (?) tart. Sisakdísz ugyanaz. Pár hónap múlva (1789. ápr. 16.) azonban már egészen más pecsétnyomót használ. Ekkor kék mezőben ágaskodó oroszlán, jobb első lábában kivont görbe karddal. Sisakdísz könyöklő kar karddal a czímere. Ugyanekkor

testvére Mihály pecsétjén ugyanezen címeralakokat, de fordítva találjuk elhelyezve. A paizsalak van sisakdíszül alkalmazva és a sisakdísz a paizsba helyezve. Ennek a pecsétnek jelzete is van: C. M.
Legrégibb id. *Lászlónak* (16.) 1755. márczius 4-én használt pecsétje: kerek paizsban koronából növekvő sas. Sisakdísz paizsalak jobb lábában törökfejes görbe karddal. Körirata: CSEGEZI * CSEGEZI * LÁSZLÓ * Egyrészt, mert az ismertek között a legrégebb, de meg

mivel köriratánál fogva leghitelesebb is, ezen utóbbinak rajzát mutatjuk be olvasóinknak.

A XVIII-ik században és a XIX. század első felében közhivatalt nem viselnek. *Tamásnak* (27.) fia *Mihály* (29.) előbb aranyosszéki kir. törvényszéki bíró s a két törvényhatóság összeolvasztása után tordai kir. járásbíró, utóbb tordai kir. törvényszéki elnök. Gyermeektelen lévén, ágazatát testvére Gábor folytatja. *Ferencz* (28.) első és egyetlen ügyvéd a családban, de nem gyakorolta, hanem szép birtokait kezelve élt. Fia *Gyula* (33.) előbb bánffihunyadi, utóbb marosújvári kir. járásbíró. I-ső neje Dobjeczki Eszter, második nejétől, Friedenlibi Ficz Arankától született fia Géza (42.) vezeti tovább a családfát.

A csegezi Csegezi család azon székely nemes családok közé tartozik, kiknek nemes levelök soha sem volt. Az 1770-ki nemesi összeírás alkalmával az V-ik István adományozását megerősítő IV. László király donatiójára hivatkoznak, mely az Aranyos és Maros közti Tordavárhoz tartozó földet a kézdi székelyeknek adományozza. Ezeknek egyik soha kétségbe nem vont leszármazója a csegezi Csegezi család.

Kövendi Weress Sándor.

Temetési meghívók.

Két temetési meghívót közlünk itten. Az elsőt az utolsó Báthorinak, Andrásnak, neje Zakreska Anna küldötte kisérei Rhédey Jánosnak, férje temetésére. A másodikban Rhédey Ferencz Udvarhelyszék rendelt meghívja gróf Bethlen István temetésére. Az elsőnek eredetije nagyon szakadozott papíron, melynek külső széléből körülbelül két és fél centimeter hiányzik, a nemzeti Múzeumban levő gróf Rhédey levéltárban őrzik; a második pedig Udvarhelymegye levéltárában található.

1.

Báthori Andrásné Zakreska Anna meghívja férje temetésére Rhédey Jánost. Somlyó 1634. május 7.

Nemzetes nekem jó akaró Uram!

Az én szomorú és keserves állapotom sze[r]int és isteni imádságommal való szolgálatom [aján]lása után az úr Istentől minden jókat kívánok megadatni.

Az törvén az világot igazgató és mind[ene]ket szabadon bíró felséges Istennek bölcs [taná]csja, ez világi életben mindenek[et] alá vetvén, az emberi nemzetnek is mulandó az mennyei állandó és változhatatlan [....] kvártély. Ezért bizonyítja mostan az [szomorú] hirrel, mely tündöklő tekintetes B[áth]ori And[rás]nak is az ő ágyában való utolsó elhagy[....] böcsületes nemzet, utánna neg[....] eszten[d]őknek, több időktül folyvást dicsiret[esen töre]kedett és virágozott volna, házasa[nak] szolgálattára s annak oltalmára gyakorta m[....] az első tisztviselőket; dicsiretes emlékezet[ü] győzedelmes királt is nevelt volna. Maga jó [híret] [....] szerint dicsiretesen viselt dolgaival [nemcsak] édes nemzete között, de ez világnak nagy rész[ében is el] terjesztette volna; azt az keresztyénségnek [oltal]maért gyakorta sok vért kiontott. Jó emlékeze[....] havák utolsó ágát az úr Isten az ő ke[gyelmes] akarattya és bölcs ítéletiből az én szerelm[es uramban] az tekintetes és nagyságos gróf somlyai B[áth]ori András[ban] hagyatta és végezte el, ki mikor me[....] eleinek jól viselt dolgait elméjében forgatt[á és tehetsége] szerint az meg is ujtani igyekezett; az [mulandó] világnak régséges boldog-

tan sorsa, jó n[apokban] meggátolván, nemcsak eleitül mar[haitul] szép javaitul, de életétül is elválasztá és id[....] szintén jobb korában idegen országban, le[nyel] országú Rvcziován levő udvarházánál [vette] az úr Isten csendesen lelkét magához ez v[ilágból] az *elmúlt 1631 esztendőben Mindszent havának 11. napján délután két órakor*; minden [embernek] méltán szomorú példáiul, de nekem meghagyatott és gyámoltalan özvegyének, kicsin árva leányával, és kedves atyafiával legkeservesebb gyászul. Mivel pedig az porrá lejendő azt az ő anyjának [....] és földnek megadását kívánja; kiben a sok külömb [kü]lömb sok változó állapotokhoz képest mód ez ideig [ne]m lehetett. Mostan megnevezett szerelmes uramnak [ked]ves atyafiainak egyenlő tetszésekből rendeltem [te]metésének napját az következő *Szent-Iván havának 22-ik napján lenni*, böcsületes eleinek egyik [te]mető helyén, Kraszna vármegyebeli *somlyai* templomban. Kegyelmedet azért bizodalommal kérem, hogy meggondolván az halandó életnek közönséges [....]gben keresztyéni hivatalyát s mind pedig az megnevezett Báthori nemzetnek érdemes szolgálattát végezte el immár ezen *familiából való utolsó fiúágnak* is eltakarításában végső fáradságát és az megnevezett helyen és napon *nyolcz órakor* reggel legyen jelen, hogy az kegyelmed böcsületes jelenlétével, [....]al kísértetvén, Istenben kimult szerelmes uramnak utolsó [vég]tisztességének megadása. Mi is kedves és böcsületes [szerelm]es] atyafiával együtt örvendetes dolgaiban szolgálhasuk meg k[eg]teknek ezbeli jó akarattját, jó és kedves választ várván k[eg]dtül, tartsa az úr Isten k[eg]det jó egészségben sok esztendeig. Datum ex castello Somlyo, 7 die May anno 1634.

K[eg]dnek örömet szolgál

az néhai tekintetes, nagyságos gróf Báthori András uramnak megmaradott özvegye Anna Zakreska.

Czim: Generoso domino Joanni Rhedaj de Zentgeorgy, domino vicino observandissimo.

Kivül: Zakreszki Anna urának Báthorinak temetésére hívó levél.

2.

Rhédey Ferencz az 1648 január 10-én elhalt gróf Bethlen Istvánnak 1648 márczius 29-én leendő temetésére meghívja Udvarhelyszék rendeit. Ecsed 1648. január 16.¹

Generosi stb.

Mivel Isten ő szent fge az halál által az emberi nemzetnek elkerülhetetlen változásáról való szent és igazságos végezése szerént az tekintetes és méltóságos *Iktári Groff Bethlen István* uramat ő Ngát, Hunyad és Máramaros vármegyéknek örökös főispánját, nekem édes atyám helyett való uramat *ez jelen való hónap tizedik napján* itt Ecsed várában ez világból szép csendes nyugovással kiszólitotta, fiúi kötelességem és a maga ő Nga istenes Testamentuma szerént egyszersmind hálaadó elmével megemlékezvén gyermeki időmtől fogván reám való igaz atyai gondviseléséről; több keserves édes gyermekivel és jámbor szolgálvaival egyenlő értelemről méltóságos állapotjához illendő temetésről viselvén gondot; főképpen az én kegyelmes uramnak fejedelmeknek tetszéséből rendeltem arra az jövendő *Böjtmás havának 29-dik napját Gyula-Fejérvárott* az erdélyi dicsiretes fejedelmek

¹ Az oklevél keltezése vi'ágosan 1648. január 6-ról szól, de ez valószínűleg csak tollhiba január 16. helyett; mert a halálozás napja világosan ez jelen való hónap tizedik napjára van téve.

temető helyében. — Mely boldog emlékezetű gróf uramnak, hogy jóakaró uraim jelenlétével temetése felett való böcsülete illendőképén adathassék meg, bizodalmasan kérem kgtetek, mint jóakaró uraimat, a megnevezett Böjtmás havának 29-dik napján Gyula-Fejérvárra azon méltóságos uramnak ott való házánál reggel nyolcz óra tájban böcsületes atyokfiái által ne nehezteljen jelen lenni, ugy hogy az prédikatio és oratio meglévén és az testet felvévén *a nagy templomba* böcsületesen késéressük el és ott adhassuk meg a földnek.

Mely kgtetek jóakaróját adja Isten örvendetes alkalmatossággal szolgálhassuk meg kgteknek. Tartsa meg Isten kgtetek kedves jó egészségben és oltalmazza minden szomorú állapotoktól. Datum in arce Ecsed die 6 (sic!) Január 1648.

Dominationum vestrarum

servitor paratissimus
Franciscus Redej m. p.

Czim: Generosis, egregiis et nobilibus, agilibus Dominis Judici Regio, vice Capitaneo, vice Judici Regio, coeterisque ductoribus, ac universitati Dominorum Siculorum Sedis Udvarhely etc. Dominis mihi observandissimis.

Közli: **Dr. Vass Miklós.**

A csikszentsimoni Endes család levéltára.

1544—1659.

III. közlemény.

40. Csikszenttamás, 1594. jan. 28. (Szent-Pál fordulása nap után való pénteken.) Szenttamási Gurzó Tamás, Gurzó János, Varga Balázs és madarasi Borbély István bizonyítják, hogy Havasalföldi Mihály, azon föltétel alatt, ha Lázár Farkas beleegyezik abba, hogy ő egyik jobbágyának, Böre Benedeknek leányát elvegye, megkeresztelkedik és magát Lázár Farkasnak jobbágyul köti.

(Eredeti. Papiros 31—21 cm. Alján négy, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

41. Hely nélkül. (Csikszenttamás?) 1595. máj. 25. (Urnapiján.) Geréb Ferencz, Geréb János és Márkos Pál bizonyítják, hogy szenttamási Kosa Lukács az adó súlyossága miatt kényszerült a szenttamási határon egy földét 2 frtéért Lázár Farkasnak eladni.

(Eredeti. Papiros 12—22 cm Alján sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

42. Csikszenttamás, 1596. jan. 7. (Vizkereszt nap után való vasárnap.) Keresztély István és Keresztély Pál bizonyítják, hogy Lázár Farkas egyik jobbágyáért Katos Bálintért 25 frtig szentdomokosi Bácsi György és szenttamási Katos István kezességet vállaltak.

(Eredeti. Papiros 22—21 cm. Alján két, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

43. Kolozsvár, 1597. jun. 23. (feria secunda proxima ante festum nativitatís beati Joannis bapt.) Báthory Zsigmond elrendeli szentbenedeki Barrakusith Mihály és gállfalvi Ozdi György Marosszék alkirálybiráinak, továbbá bergenyei Tombold Márton s Nemes Gergely, sámsondi Baranyai Tamás s Gál Miklós, bándi Saffarith György, szabédi Kovács György, felei Ábrám Jakab, uraji Szekeres Mihály, pagocsa Fejér János szentdomokosi Keresztély Pál és István, göröcsfalvi Litterati Koncz János, vacsárcsi Lázár András és Fejér Máté nemes személyeknek, hogy szenttamási Lázár Farkas és neje Bernáld Klára peres ügyében tartsanak tanuvallatást.

(Eredeti. Papiros 27—30 cm. Alján vörös viaszba papirosra nyomott közép-pecsét)

44. Sámsond, 1598. jan. 20. Sámsondi Gál Miklós és Baranyai Tamás bizonyítják, hogy két ökörért és egy borjus üszőért Nagy István jobbágyul kötötte magát szenttamási Lázár Farkasnak.

(Eredeti. Papiros 31—21 cm. Alján két, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét. Közölve Szék. Oklvt. V. köt. 162. l.)

45. Jobbágyfalva, 1598. febr. 1. Jobbágyfalvi Toth György és Toth Ferencz jelentik Báthory Zsigmond fejedelemnek, hogy parancsára Kun János és Kun Benedeknél Kálban fölkeresték Lázár Farkasnak Szenttamásról elszökött jobbágyát Rác Ferenczet; s ezt itt föltalálván, Kun Jánost és Benedeket „ok adásra“ 8-ad napra a fejedelem elé idézték.

(Eredeti. Papiros 23—21 cm. Kivül két, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

46. Mező-Madaras, 1598. márcz. 14. Sámsondi Baranyai Tamás és harczói Gaál Gergely bizonyítják, hogy szenttamási Lázár Farkas mezőmadarasi jobbágyáért Nagy Jakabért Csáki István és Csáki Zsigmondné több jobbágya 200 frtig kezességet vállalt.

(Eredeti. Papiros 24—21 cm. Alján két, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét. Ezek közül a baloldali renaissance paizsban karddal átszurt török fejet ábrázol; paizs felett lilium.)

47. Hely és kelet nélkül. 1598. Lázár Farkasné Bernáld Klára panasolja, hogy székelyvásárhelyi Köpeczi János, Mihály és András az elmúlt 1597. nagykarácsony nap tájban hatalmasul elfoglalták azon gerebenesi portióját, melyet testvére Bernáld János halálával a tejedelem törvényszéke ő neki ítelt volt meg.

(Fogalmazvány. Papiros 32—21 cm.)

48. Hely nélkül. (Mező-Madaras?) 1599. decz. 13. Mezőmadarasi Kis Bálint, Pethó Ilyés és Koródi István praedicator bizonyítják, hogy istvánházi Nagy Péter magát madarasi Lázár Gábornak jobbágyul köti oly fel-

tétellel, hogy Lázár Gábor öt egy kész házba szállítsa, egy hold buzát és egy fél asztagot adjon neki.

(Eredeti. Papiros 31--21 cm. Alján három, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

49. Hely nélkül. (Csekefalva?) 1600. szept. 26. (Szent-Mihály nap előtti kedden.) Csekefalvi Darvas János, kászoni Varga Albert fia Mihály, csekefalvi Laczi Bálint és Részeg György bizonyítják, hogy kézdi-almási Kovács István a csekefalvi határon levő ülés helyét, melyet azelőtt Bodó Gergely birt, 35 fél forintért eladta csekefalvi Darvas Balázsnak és Miklós Imrének.

(A XVIII. sz. végén Orbán Miklós és Szabó Kelemen által Csikszentsimonon kiadott másolat.)

50. Kendő, 1603. ápr. 21. Selyei középső Damokos György és Kovács Balázs bizonyítják, hogy balásfalvi Szász István és gyergyócsomafalvi Szócs János, „mivel ilyen szűk időben és drágaságban magokat el nem táplálhatják,“ — kendői Csont Mihálynak és Csont Péternek magukat jobbágyul kötik.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Egykorú másodpéldánya is megvan töredékben.)

51. Kolozsvár, 1604. jul. 11. Capriolo Tamás tábornok és kormányzó-helyettes bizonyítja, hogy Bogáthi Menyhért peres ügyeinek védelmezésére andrásfalvi Balásy Istvánt, buzaházi Dersi Jánost, berekereszturi Viczai Jánost, szentrontási Bereczki Mátét és demeterfalvi Tompai Mátét ügyvédjéül vallotta.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Alján vörös viaszba nyomott ezimeres gyűrűpecsét.)

52. Hely nélkül. 1605. máj. 20. Jenőfalvi Markos Pál, karczfalvi Lőrincz János, szentdomokosi Barra Balázs, szenttamási Kedves András és Miklós János bizonyítják, hogy szenttamási Palkó Antal örökségét eladta Henter Gáspár özvegyének Lázár Juditnak, a szenttamási Lázár Farkas leányának.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Alján öt, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

53. Kis-Egrestő, 1607. okt. 4. (feria quinta proxima post festum beati Michaelis archangeli) Rákóczy Zsigmond oklevele arról, hogy szenttamási Lázár Farkas fia János és leánya Judit (előbb Henter Gáspár özvegye, majd alcsernátoni Damokos Istvánné) tiltakoztak azon káros egyezés ellen, melyet alcsernátoni Bernáld Márton fiával Ferenczcel kötöttek Alsó- és Felső-Csernáton, Ika-falva, Futásfalva, Markosfalva, Léczfalva, Szentkatolna, Hatolyka és Kézdi-Vásárhely határaiban tekvő székely örökségeik felől.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Alján vörös viaszba nyomott középpécset. Közölve Szék. Oklvt. VI. köt. 25 26. l.)

54. Hely nélkül. (Alsó-Csernáton?) Alsócsernátoni Kovács Miklós, Gajdó Tamás gyalog hadnagy és Benedek deák iskolamester bizonyítják, hogy alsócsernátoni Bartalis Miklós és Kondrácz János egy alsócsernátoni határon levő avast elcsereinek Damokos István és felesége Lázár Judittal ugyanott levő földért.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Alján három, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

55. Csikvacsárcsi, 1609. máj. 28. Bartalis Ferencz és Sándor Péter jelentik Báthory Gábor fejedelemnek, hogy parancsára szenttamási Lázár János, a néhai Lázár Farkas fia részére Albert András által hatalmasul elfoglalt ülés hely ügyében tanúvallatást tartottak.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Kivül két, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

56. Rákosfalva, 1609. febr. 23. (feria secunda post Petri cathedrati.) Vacsárcsi Fejér Máté, madarasi Borbély István, Bartalis Ferencz és szentmihályi Sándor Péter jelentik Báthory Gábor fejedelemnek, hogy parancsára Rákosfalván és Amadefalván jelenleg Madarász Péter és Babocsai János által birt, de azelőtt Antal Imre tulajdo-

nában volt ülés helyek birtokába szenttamási Lázár Jánost bevezették.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Kivül négy, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét némi nyomaival.)

57. Székely-Vásárhely, 1609. jan. 24. (Sabbatho proximo post festum beati Vincentii martyri.) Báthory Gábor vacsárcsi Fejér Máté, jenőfalvi Markos Pál, szentmihályi Bartalis Ferencz, Sándor Péter, szenttamási Kedves András, szentdomokosi István Keresztély, Péter Kálmán és madarasi Borbély István által tartott tanúvallatások alapján szenttamási Lázár Farkas fia János és amadefalvi Antal Imre között a néhai Antal Pál birtokai felett már nagyon hosszúra nyult peres ügyben végleges ítéletet hoz.

(Eredeti. Papiros 69—31 cm. Vörös viaszba, papirosra nyomott középpécsettel.)

58. Csikszenttamás, 1609. jun. 6. (feria secunda ante festum Pentecostes.) Sándor Péter, Kósa Balázs, Borbély István, Bartalis Ferencz, Markos Pál és Literatus Miklós a néhai Lázár Farkas fia János érdekében, jobbágybirtokok felett tartott tanúvallatásokról a fejedelemnek jelentést tesznek.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Kivül felvarrott papirszallagon hat, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

59. Selye, 1609. nov. 16. (Szent-Márton nap után való hétfőn.) Mogyorosi id. Szőke Péter és selyei Kacsó István tanúvallatást terjesztenek a fejedelem elé, melyben bizonyítva van, hogy selyei Balog Máté és atyja Balog Gál ifjú János király idejétől fogva veres drabantok voltak s magukat jobbágyul senkinek el nem adták.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Kivül két gyűrűpecsét némi nyomaival.)

60. Szeben, 1611. márcz. 29. Báthory Gábor elrendeli szentmihályi Sándor Péter, Bartalis Ferencz, madarasi Borbély István, dánfalvi Literati Miklós, Péter János, markosfalvi Both Tamás, alsócsernátoni Literati Benedek, Bartha Jakab, csittszentiváni Péter András, Szentiványi Mihály, kövesdi Foris György és bándi Gecze Istvánnak, hogy szenttamási Lázár János peres ügyében tartsanak tanúvallatást.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Alján vörös viaszba papirosra nyomott kanczelláriai közép pecsét.)

61. Csikszenttamás, 1611. ápr. 14. Csikszenttamási Gurzó János, Szabó Márton és Szekeres István bizonyítják, hogy szentdomokosi Kotori Antal, felesége és anyja Kotori Domokosné Szentdomokoson levő házukat és örökségüket átengedték Lázár Jánosnak.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Alján három, sárga viaszba nyomott gyűrű pecsét.)

62. Selye, 1612. jun. 13. Mogyorósi id. Szőke Péter, ifj. Szőke Péter és mikházi Nodos János tanúvallatást terjesztenek a fejedelem elé, melyben 54 tanú bizonyítja, hogy a Kendiek által vitatott peres rét a selyei Kovács Máté és Kovács Bálint tulajdonát képezi.

(Eredeti. Papiros, egész iven.)

63. Fogaras, 1612. márcz. 20. Báthory Gábor elrendeli az összes hatóságoknak, hogy Zichy Jánosnak és mogyorókereki Erdődy Tamás Dalmácia és Horvátország bánjának, ha ezek bárhol is megjelenének, segítségükre legyenek és róluk illendően gondoskodjanak.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Alján vörös viaszba papirosra nyomott kanczelláriai közép pecsét.)

64. Szépvíz, 1612. (?) aug. 24. (Szent-Bartalis apostol nap tájban.) Szépvízi Péter István, Orbán Bálint és B . . . Ferencz bizonyítják, hogy Nagy Györgyné, Zsögödi Anna Zsögödön levő örökségét Imre Jánosnak (a Mihály Imre fiának) hagyományozza.

(Eredeti. Papiros, egész iven. Alján három, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

65. Medgyesfalva, 1615. nov. 29. (feria quinta proxima post festum beatae Catherinae virginis.) Bethlen Gábor elrendeli mogyorosi Szóke Péter, Györffi János, deményházi Litterati János, kendői Kendői Mihály, mikházai Kovácsi Ferencz, berei Istvánfi Mihály és Kozák Istvánnak, hogy selyei Kovácsi Máté és Balogh Máté peres ügyében tartsanak tanúvallatást.

(Eredeti. Papiros, egész íven. Alján vörös viaszba papirosra nyomott kancelláriai közép pecsét.)

66. Seograd (?) 1616. febr. 27. Bethlen Gábor megrendeli Csik-Gyergyó-Kászon székek főkapitányának, főkirálybirájának, alkapitányának és alkir. birájának, hogy kászonujfalvi Darvas Miklóst oltalmazza meg attól, hogy őt Béldi Kelemen hatalmasul jobbagyul foglalja.

(XVII. századbeli másolat.)

67. Alsócsernáton (?) 1616. decz. 11. Beke István és Tamás deák iskolamester bizonyítják, hogy matisfalvi Benkő Gáspár 3 frtért zálogba adott egy földet alsócsernátoni Szabó Péternek.

(Eredeti. Papiros, egész íven. Alján két, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

68. Marosvásárhely, 1619. jan. 25. Kilyéni Székely Boldizsár és teleki Donáth Péter fogott bírák egyezséget hoznak létre csikszenttamási Lázár János és amadefalvi Antal Imre között, a kik jobbagyutelkekért kölcsönösen perelték egymást. Ha Antal Imre magtalanul hal el és neje Gegő Erzsébet máshoz megy nőül, az amadefalvi jószág Lázár Jánosra száll; egyébként Antal Imréné haláláig birhatja férje „neve alatt.” Ellenben, ha Lázár János hal et magtalanul és neje Bodoni Zsuzsánna máshoz menne férjhez: Babolcsai János öröksége Amadefalván Antal Imrere és feleségére száll.

(Eredeti. Papiros, egész íven. Alján két, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

69. Kelet nélkül. Tanúvallatás Lázár János részéről, hogy Szekeres András és fia István a Lázár Bernát jobbagyúi voltak.

(Eredeti. Papiros. Egész íven. Csonka.)

70. Kelet nélkül. Tanúvallatás néhai Lázár Farkas csikmadarasi földel felől.

(Eredeti. Papiros. Két egész íven. Vége hiányzik.)

71. Bergenyé, 1620. márcz. 19. (feria quinta proxima post dominicam Reminiscere) Bethlen Gábor elrendeli csittsziváni Szentiváni Mihály, bergenyei Nagy András és Mihály, paniti Nagy Albert, küsmödi Foris Lőrincz és György, marosvásárhelyi Szabó Dániel, felei Demeter Mihály, Ábrán Boldizsár, káli Kun Benedek, Nagy Pál, székesi Boér Mihály, Péntek Lukács, vajdasztiváni Szabó János, Beke István, pókai id. és ifj. Pókai Miklós, Literati Ferencz, madarasi Sándor Péter, Kósa László, Bartalis Ferencz és Borbély Istvánnak, hogy szenttamási Lázár Jánosné, Bodoni Zsuzsa javára tanúvallatást tartsanak.

(Eredeti. Papiros, egész íven. Alján vörös viaszba nyomott kancelláriai közép pecsét. Közölve Szék. Oklvt. VI. köt. 58. l.)

72. Csikszentlélek, 1621. máj. 1. Csikszentléleki Czako Ferencz, zsögödi Mikó Mihály és szentléleki Csiki Mihály fogott bírák bizonyítják, hogy szentléleki Sándor Ferencz Imre Jánosnak Zsögödön egy üléshelyet és egy szántóföldet 40 frtért eladott.

(Eredeti. Papiros, fél íven. Alján három, sárga viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

73. Csikszentmihály, 1622. márcz. 29. Delnei Incze

Gáspár, rákosi Dániel deák és szépvízi Incze János bizonyítják, hogy szentmihályi Sándor Péter, Bartalis Ferencz, Török Mihály, Kósa Imre, Koncz Bálint és Varga Mátyás falusbíró az egész falúval egyetemben Csikszentmihály „megye” részére végzéseket hoztak.

(Egykorú másolat, két különálló féleven. Közölve Szék. Oklvt. VI. köt. 65—69. l.)

74. Csikszépvíz, 1622. máj. 15. (circa festum sacrum Pentecostes.) Szépvízi Kurkó Miklós és vacsárcsi Fodor Antal bizonyítják, hogy vacsárcsi Fodor Mihály, öcsce Fodor János és Fodor Istvánné Zsögödön levő örökségüket cserébe adták szépvízi Imre Jánosnak.

(Eredeti. Papiros, féleven. Pecsétek hiányzanak.)

75. Csikszenttamás, 1622. nov. 11. (Szent-Márton nap.) Szenttamási Kedves András és Salgó Ferencz bizonyítják, hogy oláfalvi Bencze Lőrincz fia János és neje szenttamási Kosa Lukács leánya Anna, Damokos Istvánné Lázár Juditnak magukat jobbagyúul kötötték.

(Eredeti. Papiros, negyedíven. Alján két gyűrűpecsét.)

76. Kolozsvár, 1627. nov. 21. Bethlen Gábor ítéllevele az alábbi peres ügyben. Báthory Kristóf a hűtlenségbe esett Baládfi Gábor küküllőmegyei domáldi birtokát Saári Benedeknek adományozta. Ez bizonyos summa pénzért Apaffy Istvánra iratta át. Mohai János özvegye Baládfi Erzsébet és gyermekei Mohai László, Sándor és János ezen összeget Apaffy Istvánnak letévén, a birtokot igényelték. E közben azonban Saári Benedek magtalanul elhalt és a fejedelem a birtokot eladományozta. A Mohaiak ellentmondanak. A fejedelem Elekesi István és Elekesi László fejrőmegyei alispánok által ikldői Toldalagi János a kincstári ügyek igazgatója elé idézi őket itélethozatalra.

(Eredeti. Papiros 78—80 cm. Alján vörös viaszba nyomott kancelláriai közép pecsét.)

77. Fogaras, 1627. decz. 29. Bethlen Gábor elrendeli szemeriiai Sylvester Mihály, Erdő Pál, illyefalvi Mihálcz András, Mihálcz Demeter, Filep István, árkosi Veres János, Benkő János, várdotfalvi Miklós János, Gergely János, rákosi Kelemen Mihály, Mezei Miklós és Lajos Imre szentléleki iskolamesternek, hogy taplóczi Geréb György érdekében tartsanak tanúvallatást.

(Eredeti. Papiros, egész íven. Alján vörös viaszba nyomott kancelláriai közép pecsét.)

78. Gyulafejevárv, 1628. máj. 3. Bethlen Gábor elrendeli nagyernyei Mosa István, Ferenczi György, Tófalvi István, sámsondi Gál Péter, Szabó György, Kölpényi Kovácsi Balázs, ifj. Bakó György, szabédi Kenyeres György, Kis Balás, Székely Máté, csávási Litterati Mihály, Szabó Pál, ákosfalvi Veres János, Literati Márton és András, káposztásszmtmiklósi Pókai György és Péter, harasztkeréki Kádár György, jobbagyfalvi Toth István, Cziriak Péter, csikfalvi Bakó Imre és Literati Nagy Györgynek, hogy váradi Balogh László ügyében tartsanak tanúvallatást.

(A vallató bírók jelentésében átírva l. 80. sz. ala t.)

79. Gyulafejevárv, 1628. máj. 20. Bethlen Gábor elrendeli czófalvi László Pál, árkosi Benkő János, léczfalvi Gyárfás Jakab, Bodor Péter, Mihály István és Sipos Simonnak, hogy léczfalvi Györbíró Péter és Bodor János javára tartsanak tanúvallatást.

(Eredeti. Papiros, egész íven. Alján vörös viaszba nyomott kancelláriai közép pecsét.)

Sándor Imre.

TARTALOM: Nagysolymosi Koncz József. 1829—1906. — *Dr. Endes Miklós:* Az úri hatóság fejlődése 1848-ig. — *Kövendi Weress Sándor:* A csegezi Csegezi család. — *Dr. Vass Miklós:* Temetési meghívók. — *Sándor Imre:* A csikszentsimoni Endes család levéltára. 1544—1659.